

A Rákosi-korszak 1948/49–1953/56

12.A

2025. ápr. 11.

A SZÉN AZ IPAR KENYERE

FIUK! ÁLLJATOK A SZÉNCSATÁK HŐSEI KÖZÉ!

GYERTEK VÁJÁR TANULÓNAK

JELENTKEZNI LEHET: A VÁJÁR TANULÓ ISKOLÁKBAN

Évnyitó

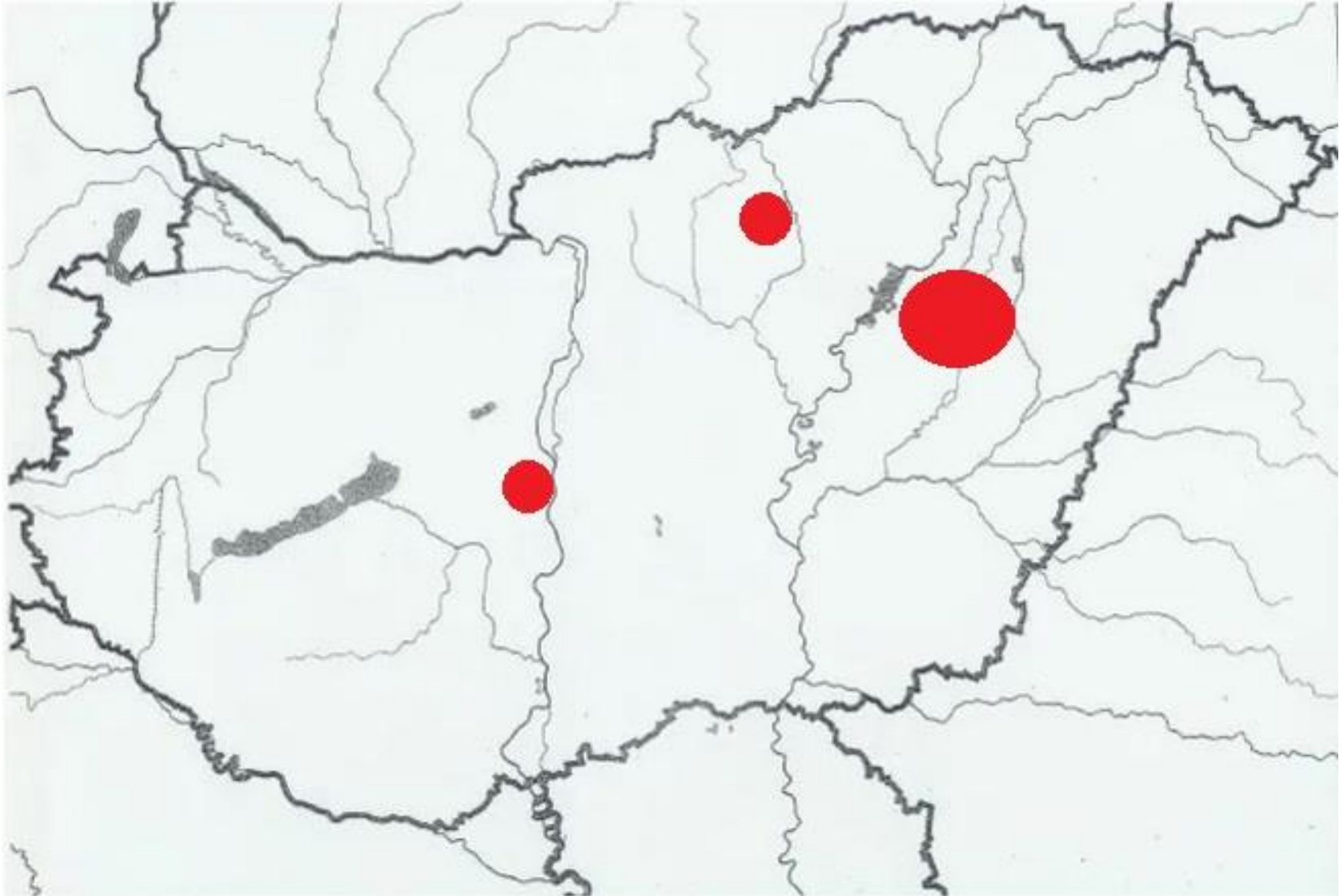

A XIV. kerületi Május 1. utcai (ma Liszt Ferenc) Általános Iskola udvara, a falakon háborús lövések, a levegőben félelem és reménytelenség. Az igazgató, államtitkár elvtárs vagy pártbizottsági másodtitkár Lenin és Rákosi éber tekintetétől övezve köszönti a tanévet. Sztálin jóságos mosolyának hiánya legalábbis szabotázs-gyanús. Bár tanévnyitó évekig nem múlhatott anélkül, hogy az agyakba és szívekbe ne karcolták volna a leckét: „Szeressétek a Szovjetuniót, a nagy Sztálint, szeressétek Rákosi elvtársat, a magyar dolgozók gyermekeinek szeretett édesapját!”

Európa (1945-1989)

Kötelező topográfia az érettségin – ?

– 1948 → pártállam

MDP – ?

Központi Vezetőség (~100 fő)

Politikai Bizottság (~20 fő)

„trojka”/”négyesfogat”:

1. Rákosi Mátyás

2. Gerő Ernő

3. Farkas Mihály

4. Révai József *(fő ideológus; ideológiai dogmatizmus)*

Az MDP alakuló ülése Csepelen

ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐVÁLASZTÁS

1949. május 15.

BÉKÉSI
választókerület

Szavazólap

FÉRFI

MAGYAR
FÜGGETLENSÉGI NÉPFRONT

Országgyűlési képviselőjelöltek:

RÁKOSI MÁTYÁS	NÁDHÁZI ANDRÁS
KOVÁCS ISTVÁN	BOLDÓCZKY JÁNOS
NÁNÁSI LÁSZLÓ	KURTÁN SÁNDOR
KISS GERGELY	SZEGEDI ALBERTNÉ
KERESZTES MIHÁLY	NAGY KÁROLY
BALOGH ISTVÁN	NYIRI SÁNDORNE
BIRKÁS IMRE	GAJDÁCS ANDRÁS
TÓTH ENDRE	PAPP SÁNDOR
KELETI FERENC	VIZSNYICAI JÁNOS
BOTYÁNSZKY PÁLNÉ	LIPTÁK PÁL

AKI ELLENE SZAVAZ AZ KÉT VONÁSSAL A KÖRT KERESZTÜL HÚZZA.

Első egypárti
választás
(a „Népfront”)

- 1949:XX. tc.: alkotmány —————→ *a társadalom vezető ereje az MDP*
(← 1936-os szovjet alkotmány) *„minden hatalom a dolgozó népé”*
- önkormányzatiság → **tanácsrendszer**

ÁVO / ÁVH

– Péter Gábor – ?

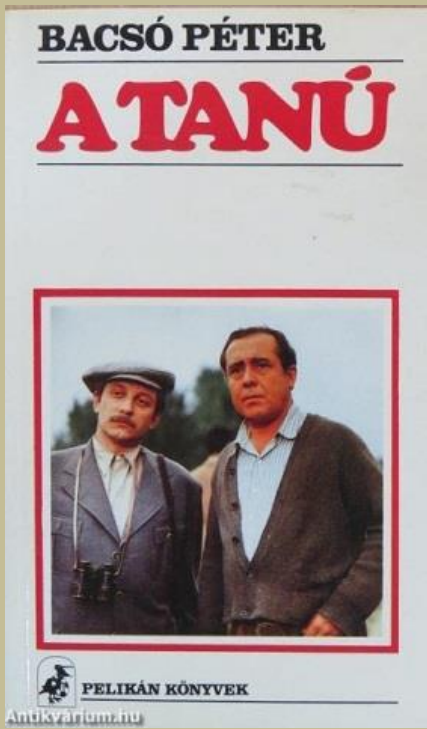
– terror

– koncepciós
perek

– Rajk L. – ?

rivális

„kémkedés (Tito)”

Rajk és egyik vallatója, Kádár (korábban barátok voltak)
„Addig fognak verni, amíg ki nem jön belőled, ami benned van”
(Péter Gábor)

- „csengőfrász” – ?
- internálás (pl. Hortobágyra)
- Kistarcsa: internálótábor (ÁVH)
(+ Tiszalök, Kazincbarcika)
- Recsk:
munkatábor (kőbánya) —————→
1950–1953
kb. 1500 fő
„Ne csak őrizd, gyűlöld is!”

- tervbűntett, feketeevágás

- 1950–53: 650 ezer fő ellen indul
bírósi eljárás – a felnőtt lakosság
csaknem 10%-a

- államosítások
- tervgazdálkodás
- nehézipar erőltetett fejlesztése → „a vas és acél országa” a cél
köszén: import Csehszából (CsSzl),
vasérc: import a SZU-ból
- hidegháború → katonai kiadások ↑↑
- alacsony hatékonyság
munkaverseny / sztahanovizmus

"A kulákok a legvadállatiasabb, legdurvább, legvadabb kizsákmányolók...

Pókok a kulákok, melyek a ... parasztok és éhező munkások vérére hízta kővérre.

Piócák, melyek a dolgozók vérére szívták, annál jobban gazdagodva, minél jobban éhezett a munkás a városokban és a gyárakban.

Vámpírok, melyek a kezükbe ragadták és ragadják a földesuri földeket és újra meg újra igába görnyeszítik a szegényparasztokat."

/ Lenin./

- a parasztság megtörése
magas adók, megnövelt
beszolgáltatási mennyiség

„padlássöprés”
kuláknak nyilvánítás

- TSZ
- nélkülözés, jegyrendszer (1951)

*„Kicsi vagyok én, majd megnövök én,
ha a szovjet agrármódszert megtanulom én”*

„Gyertek, lányok, traktorra!” – propagandafotó 1951-ből. A traktoroslány a „szocialista fejlődés” és a „szocialista embereszmény” szimbóluma

személyi kultusz: *Sztálin, RM* – „Sztálin legjobb magyar tanítványa”
„népünk bölcs vezére”
„a magyar nép édesapja”

„Gyertek, lányok, öltözzetek fehérbe,
Szórjunk rózsát Rákosi Mátyás elébe,
Hadd járjon ő rózsában bokáig,
Éljen-éljen Rákosi elvtárs sokáig!”

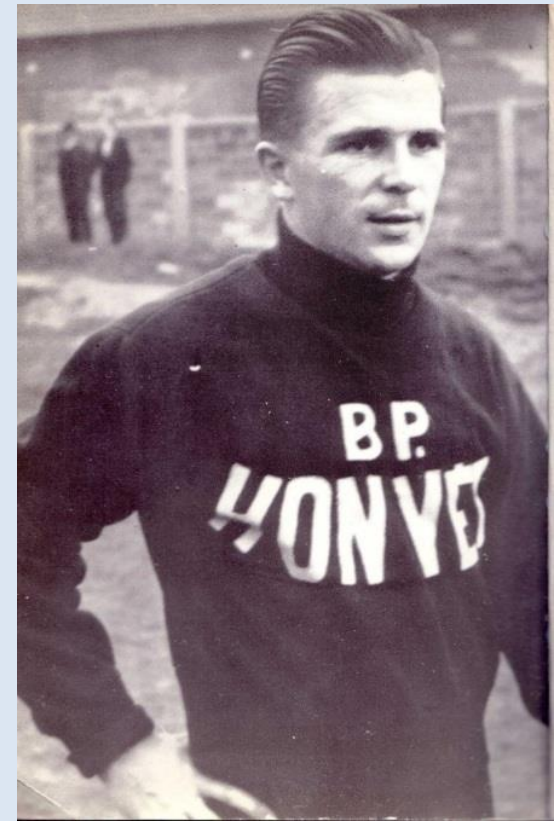

*Úttörők köszöntik Rákosi Mátyást
60. születésnapján (1952)*

- 1952–1956: az OKTV neve Rákosi Mátyás Tanulmányi Verseny
- ~~rákosi~~ parlagi vipera

Aranycsapat
1952, Helsinki:
olimpiai
Au-érem
London, 1953:
Mo.-Anglia
6:3

→ személycsere: a min. elnök Nagy Imre
de Rákosi M. marad a pártfőtitkár

↳ „önkritikát” gyakorol

Nagy Imre első miniszterelnöksége (1953–1955)

„új szakasz politikája”

a szocialista törvényesség helyreállítása

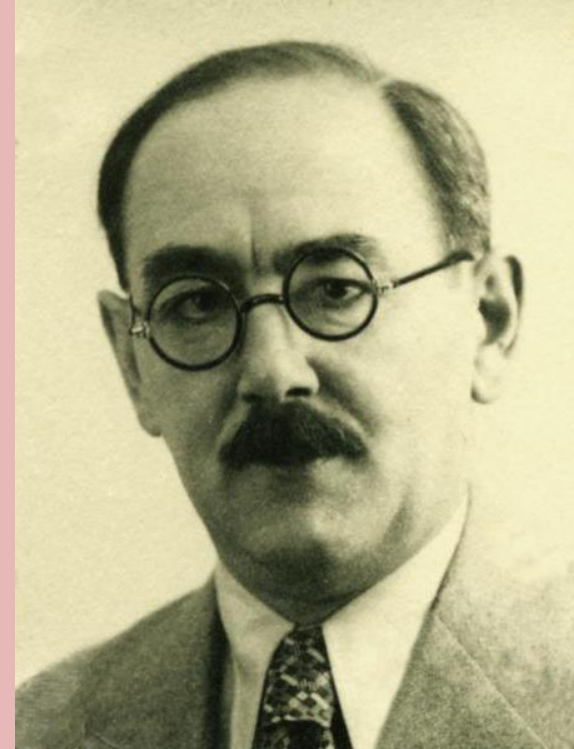
- csökken a termelés túlhajszolása
- iparfejlesztési politika korrigálása
- téeszesítés visszafogása, új beszolg. rendszer
- Recsk Ø, sokan kapnak közkegyelmet (pl. Kádár Jn.)

Hegedűs András kormánya (1955–1956. okt. 24.)

- Moszkvában a külpolitikai feszültségek miatt a keményebb vonal kerül előtérbe

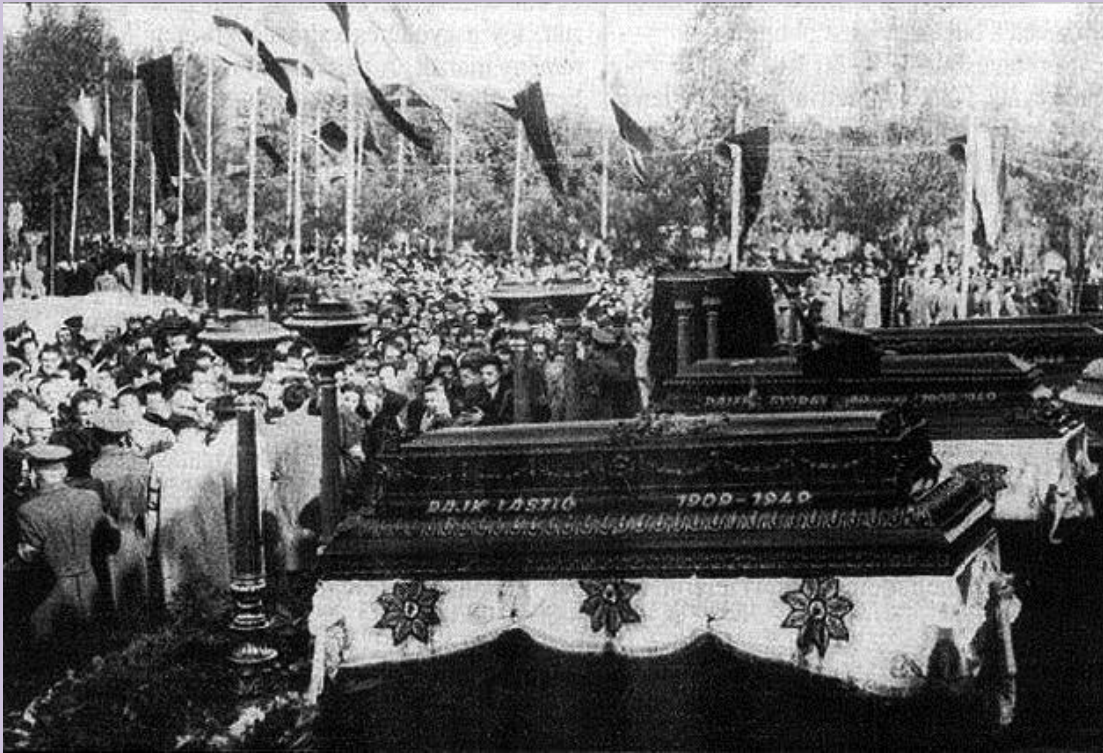
→ RM felülkerekedik; eléri NI menesztését

↳ kizárják a pártvezetőségből
és a pártból (Ø gyakorol önkritikát!)

A feszültség forrponthoz közeledik

- 1953-ig a túlélés volt az egyetlen cél
- RM ↔ NI rivalizálás
- 1956. febr.: SZKP XX. kongresszusa – ?
- a SZU belpolitikai harcai, 1955: osztrák államszerződés, 1956: lengyel fölkelés
 - talán meg lehet dönteni a diktatúrát
- „*Szegény Laci, ha látná ezt, de közénk lövetne!*”

?

Moszkva követelte
a jugoszláv kérdés
rendezését

A Ratkó-korszak

→ abortusztilalom

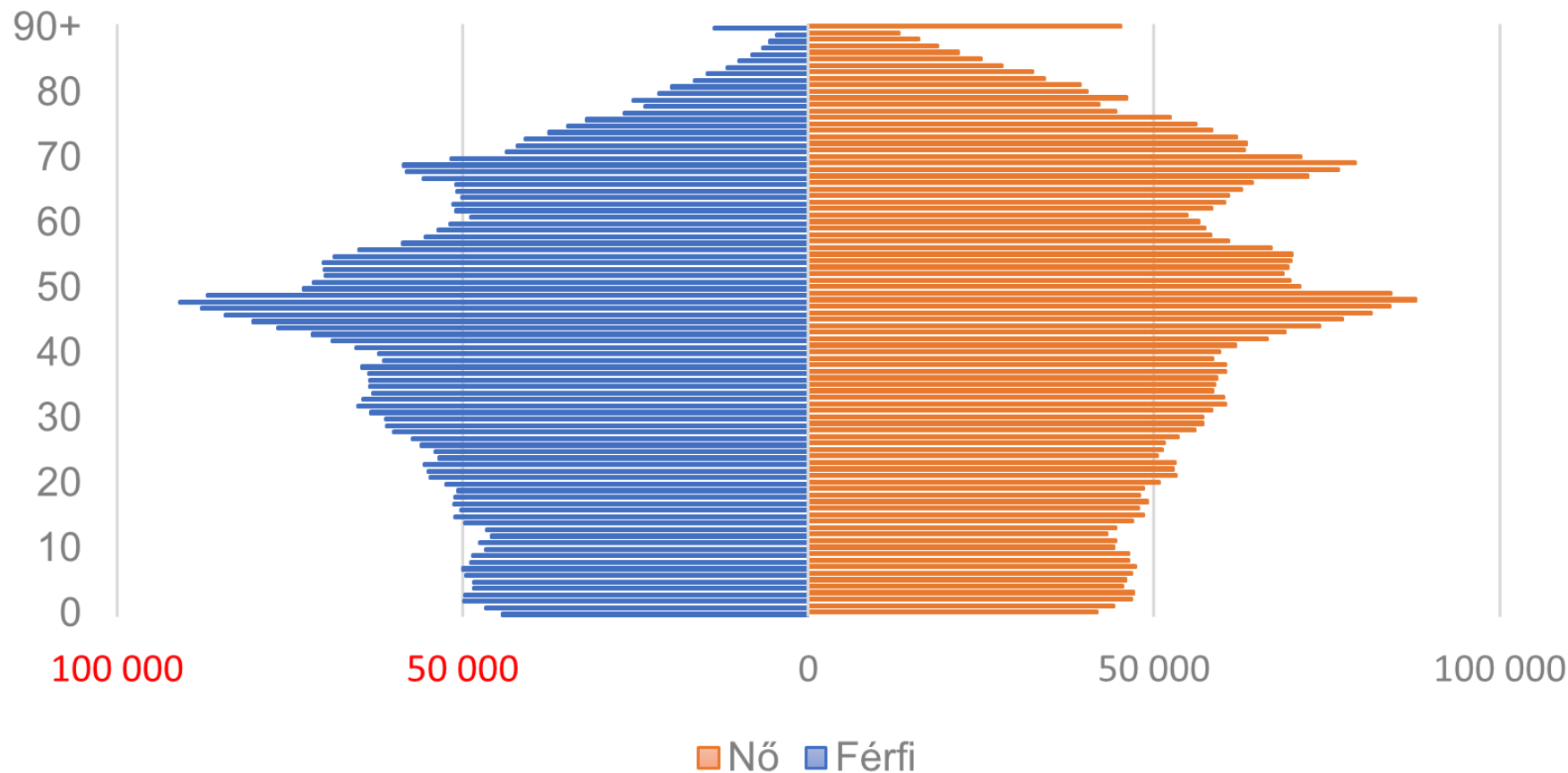
→ gyermektelenségi adó

→ Ratkó-bébik

Magyarország korfáján a mai napig látványosan szembetűnnek az ún. Ratkó-bébik (2024-ben 70–74 évesek) és a Ratkó-unokák (a Ratkó-bébik gyermekei, 2019-ben kb. 44–48 évesek)

Összesen 9 591 135 fő (2024. január 1-i állapot szerint)

Hagyományos új városi közösségi terek

A Tabán régen és most

Sztálinbarokk

Győr, vasútállomás
Dianóczy János, Éhn József
(1950')

Műegyetem, R épület
1950'

M2 (épülésének első
szakasza: 1950–
1953, 1963-tól
folytatódik)

Társbérlet

- ← II. vh során elpusztult lakásállomány
- ← „a társadalmi egyenlőtlenségek felszámolása”
(közös fürdőszoba-
és konyhahasználat stb.)

Ikarus 30, a
„Nejlon”
(1951)

Trabant P70 (1955)
autó tömeges elterjedése Mo-on?
1970'-es évek

Jawa perak motor (1955) (gulyáskomm./fridzsiderszoc.)

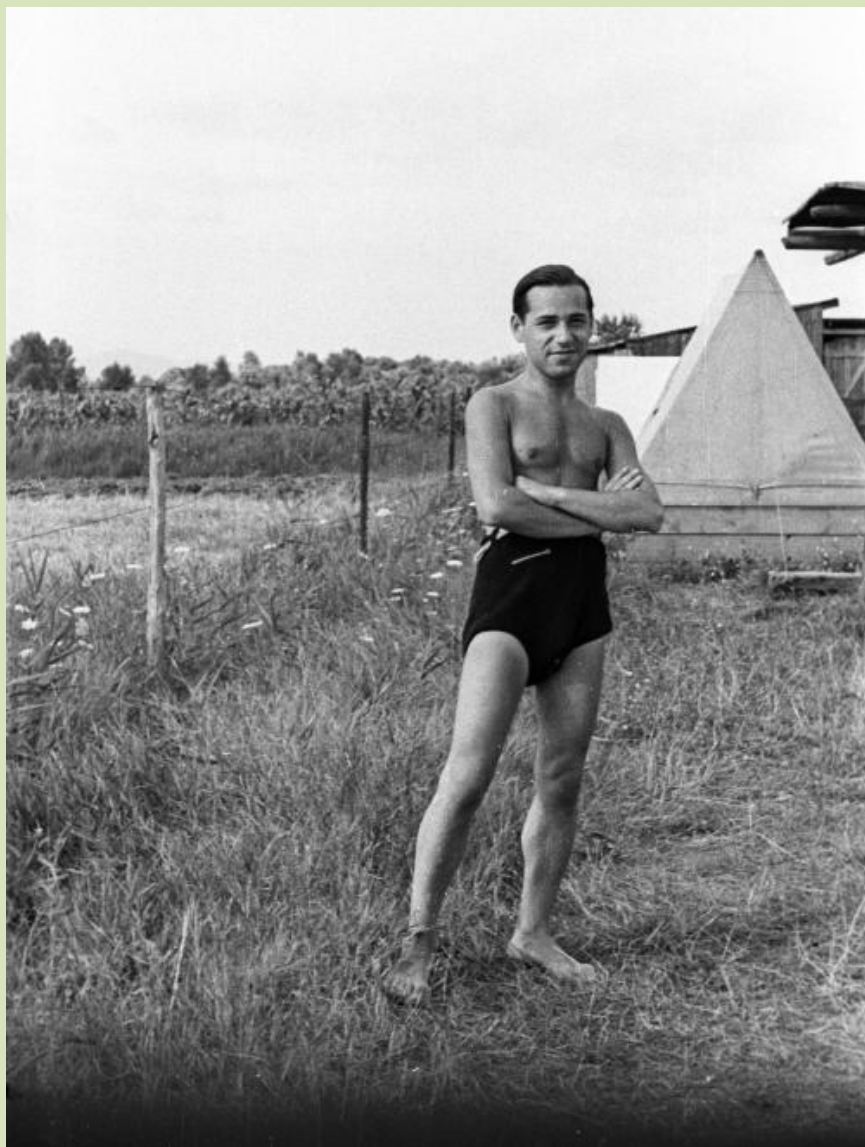

Blaha Lujza tér, Corvin Áruház (1956)

Andrássy út (Népköztársaság útja), szemben az 5-ös számú ház (1957)
halásznadrág, napszemcsi

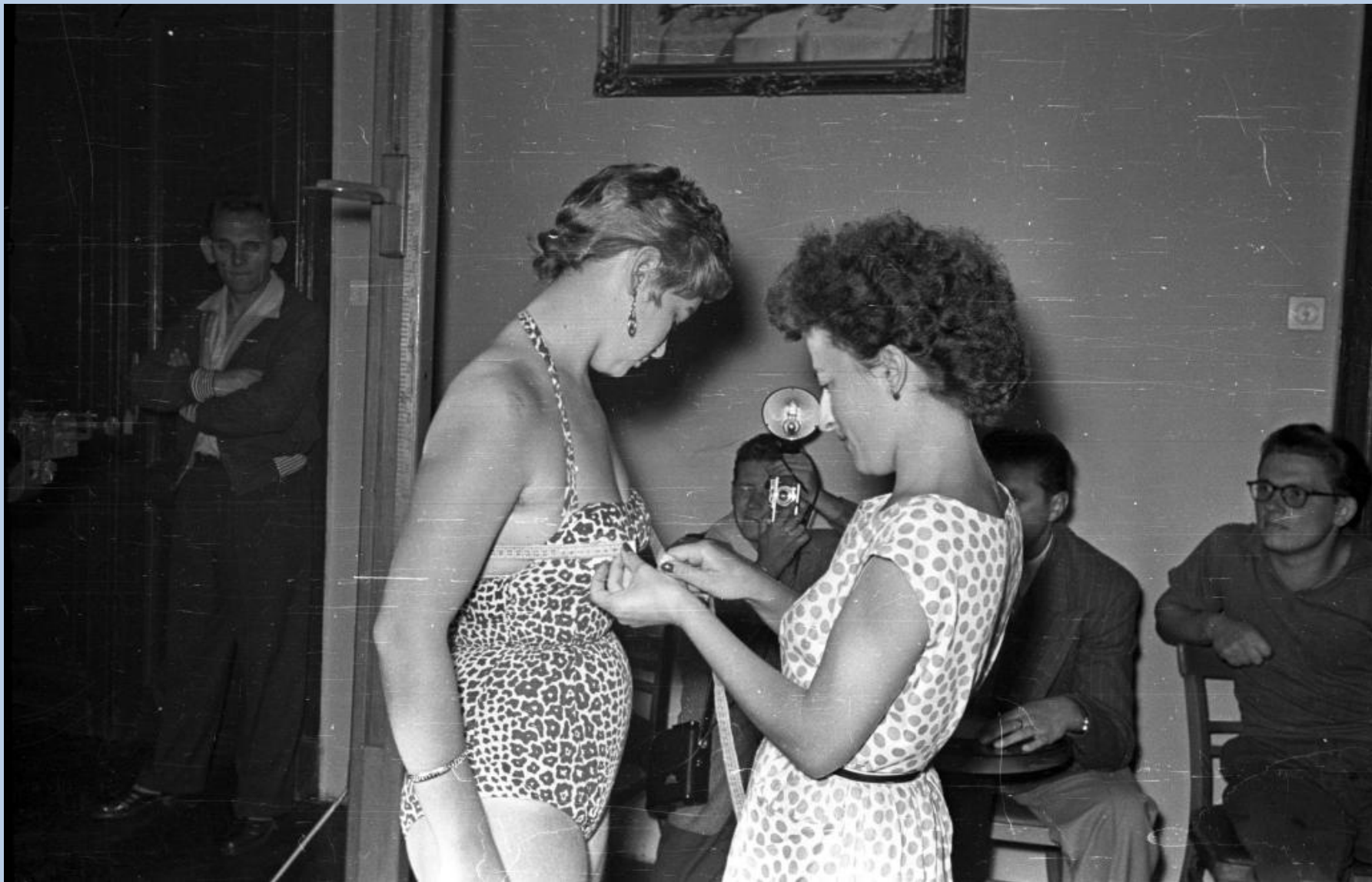
(1949)

Szőke Kató későbbi kétszeres
olimpiai bajnok úszó (1949)

[1952, Helsinki: 2 arany 16 évesen; 2017†]

Benczúr utca 17. (Bp. VI. ker.) – manökenválogatás

Erzsébet (Sztálin, később Engels) tér,
háttérben a MÁVAUT autóbusz-pályaudvar és a Bazilika